

Шормо эл, норилык да гим бер!

34-ше (3370) №,
2018 ий 25 август,
шуматкече.

ЯМДЕ ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

У тунемме ийлан

ямде улыт!

Вашке
1
сентябрь!

Тений
8941 икшыве икымше
гана парт коклашке
шинчеш.

Фото-влак - еш архив гыч.

Кече кечым покта, арня – арням. Йоча-влакын кенеж канышышт мучашке лишемеш. Шым кече гыч уэш парт коклашке шинчыт. Кызыт кажне икшыве да ача-авашт у тунемме ийлан ямдылалтыт. Теве Даша Петрова (**шола снимкыште**) кенеж канышым Кужэнер район Уштымбал ялыште илыше Галя коваже да Володя кочаже дене эртарат. 1-ше сентябрь марте икмынар кече веле кодын гынат, Йошкар-Олашке толаш ок вашке. Даша 15-ше номеран школышто 5-ше классышке кая. «У тунемме ийлан ямде улам! Парт коклашке шичмеке, весела каныш жапым шарнен, кыртмен тунемаш тўналам», – ойла Даша. Кужэнер район Шўдымарий гыч Виктория Щербакова (**кўшыл снимкыште**) Шинчымаш кечым изин-кугун вуча.

Рюзакым, сылне дневникым, пеналым, тўрлў арверым кажне кечын гаяк луктын онча. Тудын чылажат у да мотор. Туныктышыжо Людмила Александровна Никитинам да пырля тунемме 12 йолташыжым ужмыжо шуэш, йокроклана. Виктория 2-шо классыште тунемаш тўналеш.

Йоча-
влак! Эше ик
арня яра жапда
уло. Тўналме сомы-
лым мучашке лишем-
ден, у тунемме ийым у
шонымаш дене вашли-
яш теат ямде лийза!

Л.ГРИГОРЬЕВА.

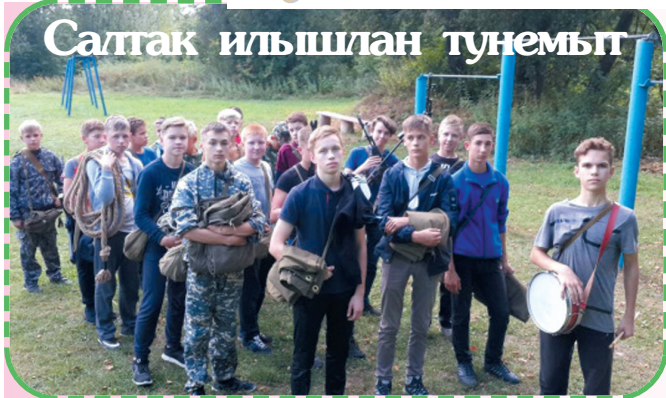
ПОДПИСКЕ

1 сентябрь гыч 2019 ийын икымше пелыжлан подписке тургым тўналеш. Марий Элыште, Пошкырт да Татарстан кундемлаште илыше-влак газетлан почто связь отделенийште возалтын кертыт.

Электрон подпискылан 89024668399 номерышке (Tele2) 150 тенгем пыштыза. Вара yamde_lii@mail.ru адресышке серышым колтыза. Тушто фамилийдам, лўмдам да электрон адресдам ончыктыза.

Салтак ильшлан тунемьт

«Гвардеец» юнарьмейский оборонно-спортивный палаткан лагерыш республикысе түрлө школ гыч 13-16 ияш 20 рвезе погынен

(снимкыште)

Тудо «Кўан энгер» санаторий-профилакторий пелен пашам ышта. Лагерыш торжественно почмаште Марий Эл Республикын тўн федерал инспекторжо П.Н.Журавлев, Образований да науко министр Н.В.Адамова да молат лийыныт.

Рвезе-влак военный ямдылалтмашым эртат: строй дене коштыт, автоматым рончаш да погаш, шкем аралаш, икымше полышым пуаш тунемьт, гранатым кышкат, түрлө танасымаште вий-куатыштым тергат. Воинский частыште лўйкален ончаш йўнышт лиеш. Лагерыште налме шинчымаш ончыкылык илышлан моткоч пайдале. Вет рвезе-влак Шочмо элын ончыкылык аралышыже улыт.

Вашлиймаш

Рушэнгер ялын библиоте-кышкыже районысо книгагудыла гыч пашаен-влак унала толыч. Нуным тўн методист Любовь Павловна Осинина иквереш чумырен. Уна-влак Немда энгер ден Лаж вўд ушнымым ончышт, «Ўжара» эмлыше памашыште лийыч. Эшполдино ялыште да Кукнур селаште верланыше книгагудовлакын пашаштым эскерышт. Библиотеке-влаклан Зоя Богданован «Шўм-чон сескем» книгажым пўлеклышт.

Т.КАЗАНЦЕВА.

Кужэнгер район.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

20 августышто Йошкар-Олаште йочан лўдыкшыдымылыкшў месячник тўнгалын. Тудо кенже каныш деч вара йоча-влакым корнышто тўткў лияш, түрлў лўдыкшў ситуаци-йыште шкем чын кучаш туныктымo шонымаш дене эртаралтеш. Месячник годым школлаште правилым ушештарыше урок-влак лийыт.

Йошкар-Оласе 1-ше №-ан школын книгагудыжо Марий Эл Вуйлатышын грантшым сенген налмылан кўра у учебник-влак дене пойдаралтын. Школышто 3 ий наре регионысо инноваций площадке пашам ышта. Электрон каталогыш куснымo дене кагаз паша шагалемян да йоча-влаклан кугурак тўткыш ойыралтеш. Ача-ава-влак книга лудмо нормым библиотекеын сайтыштыже эскерен кертыт.

Уверлан уло вер

Марий Элыште йочан таза-лыкшым пенгыдемдыше кампанийын кумшо сменыже мучашке лишемеш. 18 лагерыште 2564 йоча кана.

15 август гыч 3 сентябрь марте Марий Эл Республикысе Роспотребнадзорын управленийыштыже йоча сатун качестваже да лўдыкшыдымылыкшў шотышто «шокшо лийн» пашам ышта. Лекше йодышым 68-19-44, 8-800-707-61-77 телефон дене рашемдаш лиеш.

Шинчымаш кечым вучем

Каныш жапым веселан да пайдалын эртарышым. Тетла канышем ок шу. Школыш кайыме жапым чот вучем. Пырля тунемме йолташ-влакым ужмо да нунын дене кутырымo шуэш. Кызыт чўчыкыдын кидыш книгагудыла налам да кече мучко ойырлыде шинчен кертам. Ручкам кучемат, йўратыме «Ямде лий» газетышке серен колтем, да пашамын савыкталтмыжым вучем.

Олеся ВОЙКИНА.
Шернур, Эшполдино.

Марий Эл Республик Российыште эн ару регион-влак радамыш пурен.

31 августышто Йоча да самырык-влакын усталык полатыштышт «Йоча пагытын фестивальже» лиеш. Пайрем 11 шагатлан тўнгалеш. Пагален ўжына.

Идалык тўнгалтыш гыч корнысо туткарыште 3 йоча колден, 70 утла икшыве сусырген.

Республикысе курчак театр 1 сентябрьыште

Марий Элыште тунуктышо-влакын августысо республикысе форумышт 28 августышто Калыкле президент интернат-школышто эрта. 10 шагатлан тўнгалеш.

«Снежная королева» спектакльым ончыкта.

29 август – Лўжш (шурно) спас.

Марий Элыште «Шекланыза – йоча-влак!» профилактике мероприятий эрта. 31 август гыч 7 сентябрь марте полиций пашаен-влак школ воктене корным йолын вончымо верлаште дежуритлат.

МАРИЙ МУТЧО

**АБУКАЕВА
Любовь Алексеевна,
филологий шанче доктор,
профессор**

рак туныктышыжо; 1999–2001 ийла – руш да чумыр йылмышанче кафедрын доцентше; 2006–2017 ийла – руш да чумыр йылмышанче кафедрын профессоржо; 2017 ий гыч – марий йылме литератур кафедрын профессоржо, «Марий йылме» шанче да туныктыш йылме технологий рүдер вуйлатыше.

Шымлыме паша: 133 наре шанче пашан, 4 монографийын, 6 книган авторжо.

Чаплум: Марий Эл Республикысе Кугыжаныш Погынын почетан грамотыжо (2006, 2012 ий).

Шочмо вер: Пошкырт кундем Мишкан район Шаде Шогертен ял.

Шочмо кече: 1969 ий 25 декабрь.

Тунемме вер: Шаде Шогертен тунгалтыш школ (1976-1980 ийла). Чебыково школ (1980-1982 ийла). Уфасе 73-шо №-ан школ (1982-1987 ийла).

Башкир кугыжаныш университет, филологий факультет (1987-1990 ийла). Марий кугыжаныш университет (1990-1992 ийла). Марий кугыжаныш университетсые финн-угор кафедре пелен аспирантур (1993-1996 ийла). Марий кугыжаныш университетсые финн-угор кафедре пелен докторантур (2001-2004 ийла).

Диссертаций теме: «Шеледалтдыме структуран сложноподчинённый предложений-влак: тункашт да историйышт» (кандидатлык). «Марий йылмыште экспрессивный ойсавыртыш-влак» (докторлык). Шанче вуйлатыше – филологий шанче доктор, профессор Ю.В.Андуганов.

Паша корно: 1992-1993 ийла – Марий кугыжаныш университетсые руш да чумыр йылмышанче кафедрын туныктышыжо; 1995-1997 ийла – финн-угор филологий кабинет вуйлатыше; 1997-1999 ийла – руш да чумыр йылмышанче кафедрын кугурак туныктышыжо; 1999–2001 ийла – руш да чумыр йылмышанче кафедрын доцентше; 2006–2017 ийла – руш да чумыр йылмышанче кафедрын профессоржо; 2017 ий гыч – марий йылме литератур кафедрын профессоржо, «Марий йылме» шанче да туныктыш йылме технологий рүдер вуйлатыше.

- Любовь Алексеевна, шанче корныш шагалын шогалыт. Тендам шанчызе лияш мо таратен?

- Мыйын тунемме годым шукын шанче корным ойыреныт. Аспирантурышкат пуреныт, докторантурыштат тунемыныт. Кызыт, келшем, чаманен каласаш верештеш, шымлызе-влак шагале мыт, а самырык-влак тиде радамыш пеш шагалын шогалыт. Шочмо калыкем, шочмо йылмем нерген пален налме шуын, а вара шинчымашем моло-влаклан пуаш кумыл шочын.

- Диссертацийда йылме дене кылдалтын. Сложноподчиненный предложенийым, синтаксический конструкцийым шымленда. Мо дене йылме тендам сымыстарен?

- Тиде кандидатлык диссертаций лийын. Вуйлатышем профессор Юрий Владимирович Андуганов темлен, но мый темым шке семьнем весемденем: сложноподчинённый предложений-влак кокла гыч ик кугу тункажым да историйжым шымленам. А вес амалже тыгай лийын: синтаксис йылмын кузе чоңалтмыжым раш ончыкта. Тиде мыланем онгай лийын. Кунам тиде темым шымленам, вес материалым - йылмынан вийжым да сылнылыкшым ончыктышым - вашлийынам. Садлан докторлык диссертацийлан тыгай темым шонен муынам: «Экспрессивные синтаксические конструкции в марийском языке». Тиде теме мыланем кызытат лишыл да шерге. Вет йылмыштына тугай ойсавыртыш-влак улыт, кудышт чон кумылнам виян да моторын почын пуаш полшат.

- Тылеч посна тыланда фольклор лишыл. Кунам фольклорым шымлаш тунгалында?

- БГУ-што тунеммем годым «Таусень» фольклор ансамбльыш коштынам. Калык ойпого деке руш йылме да фольклор кафедрын профессоржо Лев Григорьевич Бараг ден шанче вуйлатышем Людмила Ивановна Брянцева шуманденыт.

Х.АЛЕКСАНДРОВА мутланен.

Цылымына шотышто чыла-нат М.Казаков гай лийшаш улына. М.Казаков: «Шочмо йылмын чевержыи, куатшыи курык селыш шотыи арален».

Калыкым куандара

галын лектыт. Майя акам эше түрлө сатум ужала. Сумкаже эре кугу да неле. Тыге ялгыч ялыш, сурт гыч суртыш коштеш, калыкым куандара.

Аня ЯМИДАНОВА.
Советский посёлко.

Марий улам! Марла ойлем!

Мый Россиян ик изи ужашыштыже – Марий Элыште – илем. Марий йылмым шочмо йылмемлан шотлем. Марла кутырымем дене моткок кугешнем. Марий журналым, газетым, книгаг лудаш йоратем. Марий мурым колышташ келша, марий сем почеш тавалташ кумылан улам. Чаманаш логалеш, кызыт шочмо марий йылме дене сылнын кутырен моштышо-влак шагале мыт. Чүчкыдын руш шомакым кучылтыт. Марий йылмым арален кодаш манын, йочам изиж годсек шочмо йылме деке шүмандыман.

Виктория МАМАЕВА.
Кужэгер, Кугу Регеж.

тыланем. Йылмына ынже йом, виянже. Тек шуко шуко курым калык марла кутыра. Мыят шке икшывем-влак дене марла кутыраш тўналам. Шочмо йылмым йоратен да пагален илыза!

Катя РЫБАКОВА.

Шернур посёлко.

#мыйыноемденекелшет?

– Те Пошкырт кундемыште иледа. Палыме шуэш: тендан дене марий йылмын состоянийже могай? Йоча-влак марла кутырат мо? Марий тўвыра дек шўман улыт?

Васли Ольош, Пошкырт кундемысе мурызо:

– Пошкырт кундемыштат шуко йоча марла огеш кутыро. Кугурак яллаште, кушто эше марий школ-влак улыт, марла сайынрак ойлат. Ача-ава-влак икшывыштым марла йоршын огыт туныкто. Кунам тиде тукым кушкын шуэш, йол ўмбака шогалеш, ешым пога да шке икшывыже лиеш, ме шенгеке кугу-у-у ошкылым ыштена. Кызытак марла кутырыдымо тукым кушкеш. Нунат йочам ыштат, а йочашт марла ойлаш тўналеш мо?

Калыкмут *Мынар йылмым палет, тунар гана айдеме улат.*

Ваштарешмутлан – мут аршаш

– Таче изам куш **кая?**
– Ит ойгыро – эрла **толеш.**

– Соснаигем пеш **изи.**
– Сай пукшет – лиеш **кугу.**

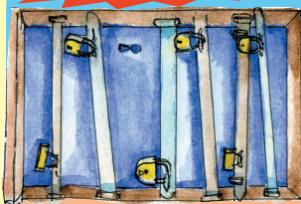
– Таче ондак малаш **воч,**
Эрла эр эрден **кынел.**

– Пашаш шўдат, вашке **кай!**
Пашат пыга, шот ден(е) **тол.**
Л.СОШИН.

Данил Александров (**снимкыште**) – Морко район Шордўр школын тунемшыже. Марий йылме да литератур уроклам поснак йората. Туныктышыжо – Вера Иосифовна Копаева. Данил почеламутым сылнын лудмыж дене ойыртемалтеш. В.Крыловым шарныме касыште поэтын «Кечшудым сўвызена» почеламутшым устан лудо. Иктанашыже-влак коклаште кумшо верым сенген нале.
Л.ГРИГОРЬЕВАН фотожо.

Мут поянлык

Шым көгөн (сравоч) дене сура-

лаш (тўкылаш) – иктаж-мом секретыште кучымаш, ойлаш лийдымаш.

Вич парня гай (илаш) – ваш келшен, икой дене илымаш.

(Ф.Т.Грачеван «Марий фразеологий мутер» книгаже почеш.)

Марий калык ожнысек пум пүчкедыме усталыкше дене ойыргемалтын. Ожно эрге йоча, вич ийым темыкекыже, кидышкыже кўзым налын да, пум пүчкеден, суртышто кучылташ түрлө ўзгарым ышташ тунемын. Вараракше коваштым нбыктын, осал тушман, ир янлык деч шкенжым арален. XIX курымышто моло калыкын мастарлыкшым ончен, марий-влакат окнасергам, капкам, пёрткөргым сөрас-тараш тўнгалыныт.

УСТАЛЫК ЧЫТЫМАШЫМ ЙОДЕШ

Йўлана илана

– Тендан вуйлатыме кружокыш йоча-влак кумылын коштыт?

– Кумылан-влак шукин улыт. Ўдыр-влакат тиде пашалан тунемнешт. Вет илышыште чыла-жат кўлеш лийын кертеш. Пу гыч пүчкедыме кеч-могай арвер кумылым савырыше да пеш мотор. Пёлек шотешат кучылташ лиеш. Паша лектышна куандарыше: түрлө конкурсышто районышто икымше верым сенген налынна, а республикыште кокымшо, кумшо лийынна.

– Те шкеже тыгай усталыклан кунам шўманында?

– Мемнан тукумышто пёръен-влак түрлө кид-пашалан мастар улыт. Мыят нунын деч вараш кодын кертын омыл. Йошкар-Оласе художественный училищыште тунеммем годым йолта-шем-влакын пашаштым ончен, кидыш кўзым кучышым, пүчкедаш тўнгалым. Икымше пашам кайык лийын. Арвер келшыш, тыге кумыланым.

Д.ГРИГОРЬЕВА мутланен.

Шернур районысо Кукнур школышто пум пүчкедыме кружокым В.П.Алгаев вуйлата. 2017 ийыште Валентин Петрович «Чонем йоча-влаклан пуэм» республикысе конкурсышто сенгышыш лектын.

– Валентин Петрович, пум пүчкедаш тунемаш кумылан йочалан эн ончыч мо кўлеш?

– Кеч-могай кидпаша чон гыч лекшаш. Тунам веле паша лектыш куандарыше лиеш. Пашам мучаш марте шукташ манын, пентгыде чытымаш кўлеш.

– Могой пушентым пүчкедаш лиеш? Але те ойыркаледа?

– Кажне пушентым пүчкедаш келшен толеш, но тўнгалше енлан пистым кучылтман. Тудо пушкыдо пушенте. Адакшым ош тўсан да тамле пушан.

Тунемза шуқырак йылмым. Ятыр йылмым палымыда дене чонда пойдаралтеш, илышыштыда тудо эре кўлеш лиеш.
И.С.ТАЛКИЧ.

Тўзлане, шочмо йылме

Изи ньога авадын мўшкырыштыжō кийымыж годымак йōратымашым шижеш. Вара авадын икымше шомакшым колеш, жап шумек, шкежат авадын йылмыж дене пелештен колта. Ме кажне мутым чон шижын каласышаш улына. Ойна гоч шочмо йылме дене кугешнымына раш койшаш. Шуко йочан шочмо йылмым аралаш кўлмō умылымашыже школышто шочеш. Мыят марий йылме да литератур, ИКН уроклаште шўманынам. Туныктышо Эльвира Васильевна Александровалан кугу таум ойлем. Шочмо марий йылмем шуко ий илаш да тўзланаш тўнгалеш манын, ўшанен кодам. Волгыдо ончыкылыкшо верч тыршаш тўнгалам.

Элина НИКОЛАЕВА.

Морко, Эгерсола.

Марла кузе лиеш?

- 1.Тюльпан. 2.Сирень. 3.Гладиолус.
- 4.Георгин. 5.Василёк. 6.Колокольчик.
- 7.Гвоздика. 8.Ромашка. 9.Ландыш.
- 10.Роза. 11.Мак.

Лариса БУЛЫГИНА.

Советский, Ўрша.

Уто шомакым му.

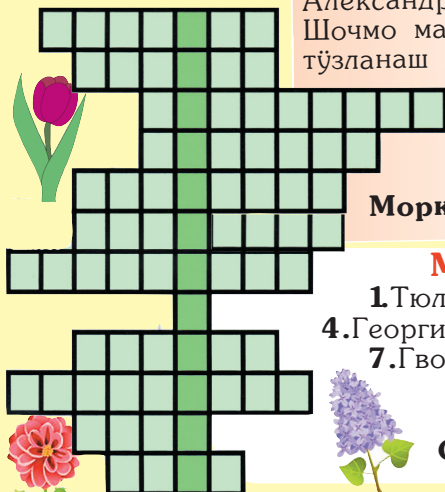
- А. Куржам; йоча; ошкылаш.
Б. Лудаш; возаш; онгай.
В. Пашаче; пудалаш; мушкаш.
Г. Ончаш; ен; малаш.
Д. Ўраш; куанаш; сырыше.
Е. Мотор; моктанаш; сыраш.
Оля СТЕПАНОВА.
Морко, Шап Унчо.

Нине ойлончо-влакым шарналтен, писателын произведенийжым палыза.

Сапте Прокойын могырыштыжō снаряд осколковлак сар годсек шинчат. Тудо моло семынак пашам ыштыш: салтак вургемым кулашде, вигак тракторыш шинче, сайынак шонгеммек, кўтўчылан кошто, ороллан шогыш.

В.СМИРНОВ ямдылен.

Кроссворд

Эре пырля

Акак-шоляк Василина ден Игорь Макаровмыт (снимкыште) Кужэнер район Руш Шой селан шочшыжо улыт. Кызыт Йошкар-Олаште илат, 29-ше номеран школышто тунемыт. Ака-шольо эре пырля улыт. Эстраде сем почеш кушташ моткоч йоратат, «Каскад» студийыш коштыт. Бассейныш йуштылаш каят. Игорь футболлан шўман. «Ача-авана мемнам түрлө могырым вянгдаш тыршат, – палдарат нуно. – Йоча жапна веселан эртыже, шонат. Кызыт Сидорово ялыште кок пачашан кугу пörтым чонена. Чылажат мемнан пиалан ончыкылыкналан ышталтеш». Чынжымак, йоча-влак кожмак койышан, пеш ушан улыт. Ийготыштым шотыш налде, нунын дене түрлө теме дене мутланаш лиеш.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Оласе мари йоча

У мут

Авторын фотожо.

Авалтык – поддержка

И.Г.Ивановын «Мутвундынам пой-дарена» книгаж гыч налме.

Сылне кенез кече. Мардеж лыпланен, коклан гына, «мый торашке каен омыл, тыштак улам» маншыла, шыманрак пуалын колта, чевер кече шыратен онча – икманаш, чылажат уремышке ўжеш, он тич яндар южым шўлалтен, весела пагытлан йывырташ тарата. Даша уремыш модаш кайынеже, но аваже тудлан мөнгыштө шинчаш шўден.

«Пучымышым кочкын от пытаре гын, йолташет-влак деке от кай!» – пенгыдын каласыш ава. Ёдыр эре шере кочкышым веле йодеш, садлан аваже тудын ушыжым пурташ шонен пыштыш.

– Авай, мыйын курчакем яндар южышко модаш лекнеже, – чоян шыргыжеш изи ўдыр.

– Курчакетак мо? – йодо аваже.

– Авай, тудо мыланем шып ойлыш, чынак вет.
– Кунамсек курчак-влак кутыраш тўналыныт? Ондалаш сай огыл, ўдырем, – икшывыжым туран ончалын, уда койышлан шылтален каласыш ава.

Изи ўдыр кугун шўлалтыш. Совлаже дене кўмыжым удыркален шинчыш да йышт курчакшылан ойлыш: «Вот вет, пучымышымат ынет коч, вара йочасадыш каяш ўнарет ок лий!»

Аваже окнаш очалешат, уремыште, ошма курыкышто, йоча-влакын погынен модмыштым шекланымек пелештыш:

– Мий, изишлан лектын пуро, ала кочмет шуаш тўналеш.

Даша тунар йывыртыш – шулдыржо лиеш гын, товатат, чонешта ыле. Курчакшым пеш писын руалтен, омсам кроп! петырен, лектын куржо. Тунамак «Авай! Авай! Лум лумеш! Окнаш ончал: кенез кечын лум лумеш!» кыч-

кырал колтыш. Аваже, шўм-чон падырашыжын йўкшым колмеке, окнаш өрмалген ончале да сыренрак мане: «Адакат ондалет! Уда койыш деч углаш тыршыман! А тый мом ыштылат? Ондалаш сөрал огыл вет!»

– Мый ом ондале, тебе ончо, – өрткен, мөнгеш куржын пурышо ўдыр, шинчам пашкартен, парняж дене окнаш ончыктыш.

– Чынак, ўдырем, уремыште ош мамык-влак пырчын-пырчын чонештылыт. Лумлак койыт, – шыдыжым пуштарен шыргыжале аваже.

– А тиде мо тыгай? – өрмалген йодо Даша.

– Тиде топольын нөшмыжө-влак чонештылыт. Пушенте, вес кушкылым шочыкташ манын, мландыш шке нөшмыжым колта, а мамык дене тудо кўлеш верыш миен шуэш.

Тыге у пушенте шочеш. Кенез тўналтыште тыгай сўретым кажне ийын ужаш лиеш, – умылтарыш кугыен.

– Могай онай илыш! Кенезымат «лум лумын» кертеш, – ум пален налмыжлан куанен пелештыш изи падыраш. Пучымышым кочкын пытарымыжымат шижын ыш шукто, аважлан яра кўмыжым шуялтыш. А вара кенезымсе «лум» дене модаш куржо.

Алевтина БОГДАНОВА.

Палаш онгай

Тополь «ўдыр» да «рвезе» лиеш.

Иктыже пеледеш – весыжым шырканда. «Ёдыр» топольшто мамык гай нөшмө-влак лектыт. Тополь мамык аллерген огыл, а механический ырыштыш (раздражитель).

Тудо пеледыш пуракым шаркала. Южонгын тиддеч аллергий лийын кертеш.

Айста лудына

Кенезымсе «ЛУМ»

Ойлымаш

Ача-авалан канаш

Икымше гана
школыш каяш
ямдылалтме тат
йочалан веле огыл,
кугыен-влаклатат
тургым пагыт.

Икмыняр канашым
шотыш налза:

1-ше сентябрь
деч ончыч йочам
лудыкташ, шотлыкташ
ида тырше. Йочам
школ деч йўкшыкта-
раш лиш.

Школ илышда

гыч онай тат-влакым калас-
калыза.

Школ нерген уда шомакым
ида ойло. Уда отметке
дене ида лўдыктыл.

Тунемме арверым йоча
дене пырля наледыза.

Школла модса: парт
коклаште шинчаш, вашмутым
пуаш, шонданыш лекташ
йодаш туныктыза.

У тунемме ий деч
ончыч у режимыш кусарыза:
ду шагатлан малаш пыштыза,
7-8 шагатлан кынелтыза.

Шагатым палаш туныктыза.

Йоча кугыенын йодмы-

жым шукташ тунемже манын,
командный модыш дене
модыктыза.

Тўткылыкым вияндаш,
уш-акылым шуараш келшыше
модыш дене модса, заданий-
влакым ыштыза.

Эн йёсö
годымат
шочмо
вер ушеш
возеш.

Шочмо ялем

Шочынам мый тыште,
Мотор сылне ялыште.
Тыште кече шымата,
Вўдшö йоргыктен йога,
Мылам ялем шергакан,
Лўмжö тудын – Мишкан!

Даша САЙРАНОВА.

Пошкырт кундем.

Пайдалын канена

Алёна акам дене коктын кенеж канышым пайдалын эртарена. Шокшо игече годым йўштылаш коштынна. Велосипед дене кудалыштына, ача-авалан сурт сомылым ышташ полшена. Сентябрь шумеке, акам Йошкар-Олашке тунемаш кая. Тудо марий тўвырам моткоч йöрата да акла. Марий кугыжаныш университетысе «Марий мурсем» ансамбльыш мураш да кушташ коштеш. Йўкшö яндар, кушталтен колтагын, йўксö иеш шонет. Акам дене кугешнем.

Никита МАМАЕВ.

У Торъял, Тушнур.

Пакчасаска гыч
тыгай машинам ышташ
лиеш.

Чыла лыве-влакым кўшылсö семян чиялте.

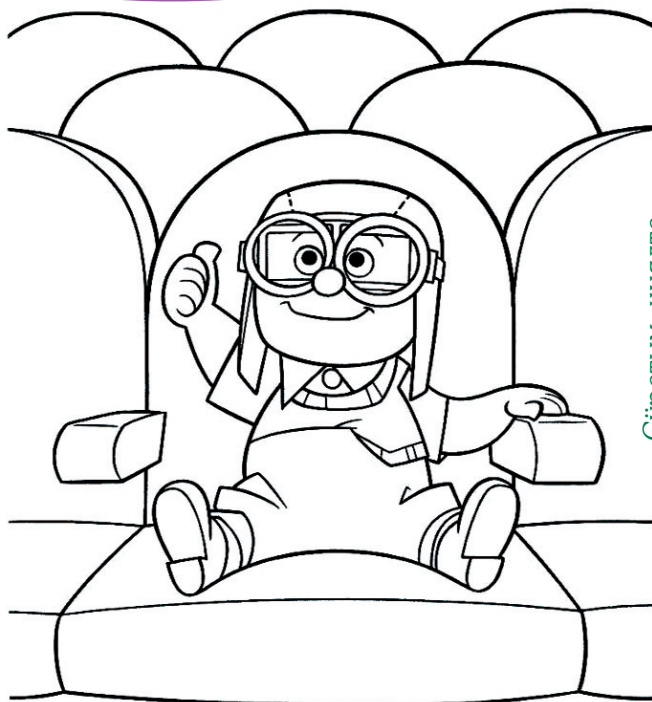
Таче Йошкар-Олаште ОНФ-ын да «Барсы» футбол командын Кубокшо верч юношеский команде-влак коклаште мини-футбол дене открытый турнир эрта. Тушто 12-14 ияш рвезе-влак модыт. Турнирыште 8 команде танаса.

«Кино йўд»

Российысе кинематографын кечыжлан пöлеклалтше «Кино йўд» акций Россий мучко 25 августышто эрта. Ты кечын кум кином: «Танки» (2018), режиссёр К.Дружинин; «Рубеж» (2017), режиссёр Д.Тюрин; «Последний богатырь» (2017), режиссёр Д.Дьяченко – кастене да йўдым яра ончыктат. Нине кино-влакым сайтыште йўклымö почеш ойырымо. Йошкар-Олаште Россий Армиин тўвыра полатыштыже ончаш лиш.

27 август – Российысе
кинон кечыже

Сўретым чиялте.

КОНКУРС!

«Суртволык да мый»

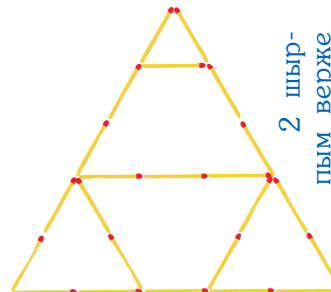

Илья ГОРОХОВ.
Советский, Кельмаксола.

Йоча-влак, у конкурсыш ушнаш ўжына. Мӧнгышты да могай суртволыкым, сурткайыкым онче да? Очыни, теат нуным эскереда, йўктеда, пукшеда?.. Мемнамат палдарыза,

пырля шогалын войзалтса да фотом «Ямде лий» газетыш колтыза. Конкурс 20 сентябрь марте шуйна. Паша-влакым vk.com/yamde_lii адрес дене тўшкаш верандена. Ойыртемалтше фотолан – сай пӧлек.

Кеҗеж
Йытыра, ӧрыктарыше.
Куандара, пукша, модыкта.
Жагым веселан эртарымаш.
Каныш.
Алёна ВАСИЛЬЕВА.
Морко, Вончўмбал.

2 шыр-
пым верже
дене вашталтен,
4 треугольником
ыштыза.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
А																										
Б																										
В																										
Г																										
Д																										

239
числа 956
деч мыняр
гана изи?

Акамын лўмжым пале.

- А: 2; 5; 7; 9; 11; 13; 15; 16; 17; 20; 24.
- Б: 1; 3; 5; 7; 10; 11; 12; 15; 19; 21; 23; 25.
- В: 1; 2; 3; 5; 6; 7; 11; 15; 16; 17; 19; 21; 23; 24; 25.
- Г: 1; 3; 5; 7; 10; 11; 12; 15; 19; 21; 23; 25.
- Д: 1; 3; 5; 7; 9; 11; 13; 15; 16; 17; 19; 21; 23; 25.

Миша РЯБЧИКОВ.

Советский, Ўшнўр.

Туристым шупшыктышо теплоходышто – 37 йоча, а кугыен 24 пачаш шукрыак. Теплоходышто мыняр кугыен улмым палыман.

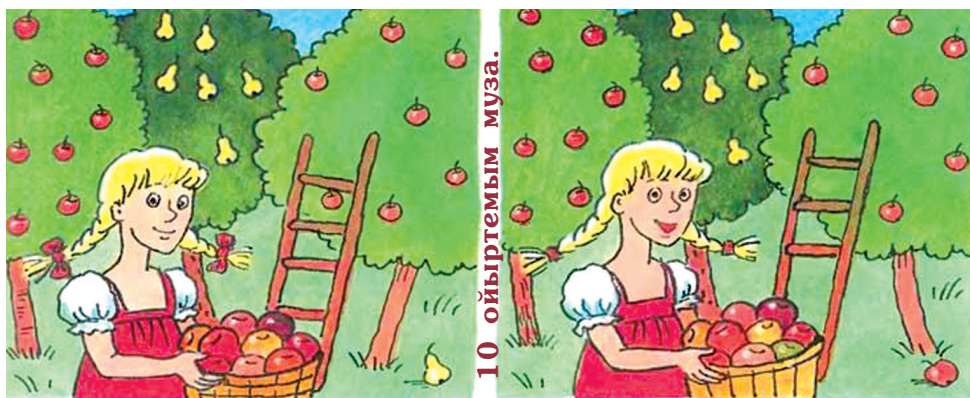
Кокымшо
корабликын мужыржым кычал.

Алфавит

– Толын шуна «Ка» декат, Возат «А» дечын посна. Мутем уло тудланат. «Ка»-лан «Кинде» мут келша.

– Ужамат, палет чыла. Куснена тунам «Эль» дек – Тудым тыге «Л» возена. – «Эль»-лан «Лум» келшен толеш.

С.БЕССОНОВА.

10 ойыртемем муза.

Кок икгай пандым му.

Индекс: Марий Элыште, Пошкырт ден Татарстан кундемлаште - П4696. Тираж 1150 экз. Заказ 1533. Формат – А-4-8. Директор-тўг редактор олмеш Л.Н.Григорьева.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru,
yamde_lii@mail.ru
Сайтын адресше: yamde-lii.pro,
Тел. 8(8362) 45-22-82(факс)

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Марий Эл Республикысе культу, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, «Ямде лий» газет» кугижаныш унитарный казна предприятий.

Газетым редакцийште погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийн адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымаште законодательством шуктен шогным эскерыше Федеральный службн Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме. Номер – ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральыште пуымо.

Газетым Печать да массовый коммуникаций шотышто Федерал агентствын окса полишыж дене лукомо.

0+

Печатыш пуымо жап – 14-00, фактически – 13-00

Авторын да редакцийн шонымашышт тўрлб лийын кертыт. Серыш-влак мӧнгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакцийн да издательн адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькше урем, 20 (почтовый) Энерўмбал Амстердам, 1 (фактический).